

ALBINA.

Prenumeratiuni se facu la toti dd. core-spondinti ai nostri, si de a dreptulula Red-actiune Stationsgasse Nr. 1, unde sunt a se adresă ai corespondintiele, ce pri-vesc Redactiunea, administratiunea sau speditur'a; câte vor fi nefrancate, nuse vor primi, era cele anonime nu se vor publica

Pentru anunile si alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde câte 7 cr. pe linia; repetirile se facu cu pretiu sca-dutu. Pretiulu timbrului câte 30 ar. pen-tru una data se anticipa.

Se done ori in septemana: Joi-a si viner'a; era candu va pretinde in-treaga materiilor, va esi de trei sau de patru ori in septemana.

Pretulu de prenumeratiune, pentru Austria:

anu intregu 8 fl. v. a.
diugetate de anu 4 fl. v. a.
patrariu 2 fl. v. a.

pentru Romania si strainetate:
anu intregu 12 fl. v. a.
diugetate de anu 6 fl. v. a.

Budapesta, in 15/27 feb. 1875.

Cris'a si cris'a. Acest'a este parol'a lui, obiectulu tuturor discutiuniloru conversatiuniloru, ori in catro te in-erci.

Ei bine, foile informate, sau cari cotidia a fi informate — ni spunu, ca *propriarea deja este facta complinita*, contielegerea intre corifeii stangei si a dreptei — astadi, *multu pana mane*, va fi inchieata si totu de o data *list'a auiloru ministri* — *gat'a* si de MSA sub-crisa!

La respandirea scirii, ca *b. Wenkheim* este insarcinat cu compunerea ministeriului, unele foi eschiamara: *Habemus Papam!* Er noi diceamu patru noi: *„Numai de ar fi si binecu-entare“* Ast'a o dicemu, din anima pa-riotica, curata, si acuma.

Ni se spune, ca o parte considera-bile din corifeii dreptei, s'au pronunciatu a recunoascintia pentru program'a lui *Tisza* — intru atat'a, ca afla si ei *logicu patrioticu*, ca mai antaiu se se incerce *ria reforme si* reduciuni in intru — *re-ncercia bugetului*, apoi numai deca pre-cesta cale de feliu nu s'ar areta ecili-brabili spesele cu venitele, numai atunci se pasiesca la urcarea mai de parte d'ariloru, chiar si pan' la mesur'a pro-pusa de *Ghiczy*; er intr'aceea se se vo-die numai darile, deja trecute prin comisiunea finantiaria si propuse Dietei.

Prin acest'a recunoascintia — apro-piarea si contielegerea s'ar fi facutu po-sibile, si acum pe acest'a baza *Wenkheim* si *Tisza* au pornitu cu lamp'a lui *Diogene* se-si caute colegi; dar despre aceea, ca — *gasit'au* deja vre-unulu, si se feliu de omu, nime nu scia se spuna ceva pozitivu.

Totu cei informati vreu a sci, ca *Szell* — se pleca si nu pre, a primi fi-antiele; ca — *Senmyey* nu pote se vina in combinatiune, ca ci ar fi unu periclu pentru *Andrassy*; ca pentru justitia pote se fie cascigatu *Perczel B*; ca — *cutare* si *cutare* si er *cutare* — refusa a primi vr'unu portfoiu, in care urmare, la culte specialminte, dlu *Trefort*, vrendu-ne-vrendu, va trebui se remana locului cu totu cu secretariulu seu de statu, dlu *Tanarky*, celu mai neimpacabile con-trariu alu Romaniloru si peste totu alu nationalitatiloru; — paralelu se sioptesce, ca — *cutari* si *cutari* corifei din drept'a, o data cu capulu nu vor a se lapeda de *dedalismu*, adeca de partit'a si directi-unea, ce pana acuma stepani tier'a si o aduse la ruina: tote aceste faime si siop-tate, caroru o parte mare din diara con-scientimute li dau nutrimentu, tote ace-asta ne facu a pricepe, ca — situatiunea n'a incetatu a fi grea si ca — ori ce combinatiuni si complanatiuni ar succede, greutatile nu vor inceta usioru.

De altmintre — vom vedé. Mane-poi mane vom sci mai multu de catu as-tadi, si — de buna sema in nrulu celu mai de aproape vom pote se aretam in-tregu noulu guvernii publicului nostru, dora si — mai multa lumina despre in-tentiuile acelu'a. —

Spre luare a minte tuturor!

In cele mai multe parti, prin cele mai multe municipia, conscrierea alege-toriloru s'a facutu deja si listele s'au substernutu comisiuniloru centrali, cari completandu-le le vor tramite, ici-coli — pote ca deja sunt tramise comunitatiloru, pentru de a fi espuse spre vederea co-muna, pentru reclamare.

Este, sau deca inca nu este, apoi se apropia timpulu *primeloru reclamari*.

In terminu de 10 zile de la espune-rea spre vedere publica a listeloru, fie-cine, care — avendu dupa lege dreptulu de alegetoriu, nu s'ar afla inscisu in list'a alegetoriloru, sau care ar afla, ca cutare, fora se aibe dreptu dupa lege, totu este inscisu de alegetoriu, — pote si trebus se reclame in scriu la comi-siunea centrale, pentru ca densulu se fie introdusu, sau pentru ca cei introdusi fora dreptu, se fie stersi din list'a alege-toriloru.

Preotimea, invetiatorii, notarii si toti carturarii nostri, acuma trebus se-si deschida ochii bine si se-si incorde tota atentiunea, pentru d'a apera dreptulu poporului si de a-lu feri de nedreptatiri.

Acum este timpulu, se studiede fie-cine catu mai bine dispusetiunile legii noué, anume cele despre *calificatiune* sau despre receritiile dreptului, cele cu-prinse in §§: 1—16, si cele despre *re-clamatiuni*, cuprinse in §§: 41—50.

Specialminte atragemu atentiunea barbatiloru conducetori de poporu, prin acele cercuri, unde in casurile alegeri-loru de pana acuma, din caus'a defectu-ositatii legii, prin abusuulu domniloru s'au inscisu sute si mii de alegetori fora nici o calificatiune, precum veduramu acest'a mai vertosu in cercurile nostre montane din *Carasiu*, dintre cari sute si mii, dupa dispusetiunile nouei legi electorali — nici a *dieca* parte nu mai pote fi in-scrisa, deca vom sci privighia si reclama in timpulu si modulu legale. Pre candu din contra, deca noi vom fi nepasati si nebagetori de sema, apoi — comisiunile, mai totu deaun'a contrarie dreptului si favoritorie abusuului, er potu se inscrie sute si mii de ne'ndreptatiti, si cu aceia se ni paralisiede sau falsifice alegerile.

Noi — eta venimu a ni face deto-rinti'a admonindu la timpu pre cei cu pricepere si anima pentru poporu; — as-ceptamu, ca si cei din poporu se-si faca a lor detorintia, — privighiandu si ad-moniandu, si reclamandu, unde se recere.

Totu d'o data rogamu, ca domnii corespondinti ai nostri, de indata ce lis-tele alegetoriloru vor fi espuse prin cer-curi, se ni faca si tramita reporturi de-spre *numerulu si proportiunea alegetori-loru* inscisi prin cercurile nostre, — pentru ca conformu imprejurariloru, se potemu tiené contu de acelea. —

Specialminte domnii amici si core-spondinti ai nostri din Transilvania sunt rogati, a se interesá cu tota straduint'e, pentru de a afla, catu este nrulu alegetori-loru, si desclinitu alu celoru romani in acea tiéra; pentru ca se potemu constata prin cifre: catu este acelu terenu, pre carele grati'a sau — barbari'a celoru de la potere ni l'au lasatu in cadrulu fai-mosului loru constitutionalismu? ca se potemu calcula si judeca: catu este sen-tiulu de umanitate, leialitate si dreptate — facia de noi, despre cari invetiatii loru dicu, ca ne-au legatu sörtea cu ei, la moré si viéti'a.

Se fie spre scire si luare a minte tuturor!

Budapesta, in 27 fauru n. 1875.

Adunarea nationale din *Versalia*, pre-cum atinseramu in nrulu precedinte, inca mercuri'a trecuta vota intréga legea despre *Senatu*, fiindu aceea primita cu 448 de voturi contra 241; a dou'a dia, joi vota noulu §, adausu totu de *Wallon*, carele regulédia sfer'a de activitate a presiedintelui Republicei si suna asiá:

„Presidintele Republicei publica legile, invighiledia punerea in lucrare a aceloru, are dreptulu de gratia, si ratifica tractatele in-cheiate cu statele straine. Amnestiele se potu dá numai prin lege. Presidintele dispune de poterea armata; elu in contielegere cu con-siliulu ministriloru numesce pe presidintele si pe membriu consiliulu de statu; elu pre-siede la solemnitatele nationale; numesce si primasce pe *ambasadori*.“ —

In data dupa votarea legii despre *Senatu*, adunarea nationale vota definitivu legea des-pre constituirea potestatiloru in statu, carea propriamente legalisedia Republic'a in Fran-cia. Acest'a lege fu pimita cu 436 voturi, contra 262.

Astfelu Republic'a francesa, carea din sept. 1870 costá in facta, acuma este reco-noscuta si prin lege.

In facia acestui adeveru *Mac-Mahon* dechiará prin buletinulu oficialu, ca densulu si mai departe adera cu credintia la prin-cipiale conservative; totu de o data in sa in-sarcina pre *Buffet*, presidintele adunarii na-tionali, cu compunerea unui nou ministeriu, frece tienendu contu de nou'a situatiune, adeca de majoritatea ce vota constituitiunea.

Cea mai eclatante satisfactiune se dede prin votarea atinseloru legi — dlui *Thiers*. To-mai contrarii lui, acia cari la 24 maiu 1873 l'au tranzitu — din caus'a propuneriloru sale pentru Republic'a conservativa si cu *Senatu*, totu a acia data, dupa fremetari de unu anu si diugetate pentru intruducerea *regalitati*, convingendu se despre adevuru sustinutu de *Thiers*, cumca alta forma de regimu nu este posibilu in Francia, ajutara cu tota energi'a a votu acelu *Republica conser-vativa!*

Bonapartistii si legitimistii — stau se plesnesca de necasu! —

Se traiesca Republic'a francesa! —

Budapesta, in 26 fauru n. 1875.

De o septemana de zile tota diaristic'a, ba tota lumea vorbesce despre aceea, ca prin-cipale *Bismark* ar fi decisu a se retrage din activitate in viéti'a privata.

Multi sunt, cari credu, multi cari do-rescu acest'a, multi cari tienu o atare eventu-alitate de mare nefericire pentru Germania si chiar pentru Europa!

Si caus'a sau cauzele se esplica in dife-rite moduri. Unii vreu a crede, ca starea sanetatii stranoinate a marelui barbatu de statu lu-constringe a cautá odihna, fiindu-i de altmintre chiar viétia amenintata; altii siop-tescu ca — este consecinti'a necesaria a im-procesurii si condamnarii lui *Arnim*; si mai altii tienu, ca — este in urm'a agitatiuniloru papali, prin cari toti catolicii din Germania ar fi conspirati in contra conelarului de statu, si decisi a lucrá din tote partile ca se i faca amara viéti'a si se-i derime tote opurile politice.

Atat'a este secur, ca santulu parinte infalibile din Roma, decurendu er dede o enci-clica contra eppii din Germania, prin care for-malminte ataca legile statului si interita spre desconsiderarea loru, in care urmare poporulu catolicu, ce tie ne la credinti'a in santieni'a papei, este in fatal'a pusetiune de a se areta dusmanu legiloru si institutiuniloru patriei sale. —

Intre astfelu de imprejurari, unii vor a sci, ca chiar Imperatului *Wilhelm* i s'a fa-cutu groza de Roma, si ar dori a se impacá cu pap'a. Firesce apoi ca, pentru astfelu de scopu, prim'a conditiune este, delaturarea lui *Bismark!* —

Reflexiuni la desbaterile ce urmara in sino-dulu diecesanu din Aradu, dupa alegerea de episcopu.

Sunt 8 ani de candu avemu constitu-tiune bisericesca, de candu luamu parte ac-tiva mai in tote afacerile nostre nationali-bisericesci. Prass'a si necesitatea cotidiana pretinde de la noi cunoscintie bisericesci, fara de cari nu am pote astepta viitoriulu de catu numai cu unu feliu de ingrigire si te-mere.

Noi totusi nu desvoltamu diliginti'a receruta.

Afirmamu acest'a asta data basati pe desbaterile ce urmara in sinodulu diecesanu alu Aradului, dupa alegerea de episcopu. Nu vom spune numele participantiloru la des-bateri, ca ci numele importa putienu, ci ne marginimu la obiectivitate, ca acest'a ne in-tereséza.

Se examinamu cevasi mai in detaiu mominte principale, se incepem cu desba-terea ce s'au incinsu a supra *inventariulu* adeca despre regularea de avere — facia cu alesulu episcopu.

Dupa prochiamaarea alegerei unu mem-bru sinodale, se-lu numimu A), pretinse ca *Consistoriulu*, — propriamente *senatulu* epi-tropescu, se faça inventarie; de orace parintele *Ioanu Matianu*, alesulu episcopu, are a sa avere privata, si prin urmare este o recerintia speciala, ca pana a nu se introduce in seanu, se se constate prin acte formali, ceea-ce este avere privata a lui si ceea-ce este a diecesei. Propunerea lui A, fu spriginita de B.

Acest'a propunere se motiva atata cu Statutulu Organicu §§ 106 — 109, (alu carora testu nu-lu citamu, presupunendu ca toti lu-au a mana,) catu si cu provocare la precep-tele bisericesci, intre cari gasimu canonulu 40 alu santiloru Apostoli, carele dice asiá:

„Fie aretate lucrurile proprie ale Epis-copului, daca ar avé de acestea, si se fie are-tate si cele bisericesci, ca episcopulu sever-sindu-se, se aiba putere a lasá ale sale cui va voi, si cum va voi, ca nu sub cuventu de lu-cruri bisericesci se suferé vre o scadere ave-rea Episcopului, daca ar avé uiere si copit sau rudenii sau slugi; ca ci dreptu este inai-ntea lui Ddieu si a omeniloru, ca nici biseri'a se nu suferé veri o paguba pentru nearetarea lucruriloru Episcopului, nici de la Episcopu, nici de la rudeniele lui, se nu se ié ceva pentru biserica, si Episcopulu, sau cei de a-prope ai lui, se nu cadia in vorbe, si moréa lui se nu se imbrace cu ocara.“

Demandatiunea acestui canonu ni-o mai intregesce si ni-o mai luminédia apoi, para-frasand'o — canonulu 40 alu bisericeii africane, carele ni prescrie:

„Episcopii, cari n'au avutu nimic'a candu s'au promovatu, si apoi pe timpulu episcopiei si-au cumperatu pre numele loru tierine si bunuri si le tienu, se se invinove-tiesca casi cum bunurile bisericesci se-ar fi rapitu, daca admoniti nu le-ar restitui bisericeii. Era ce i-a venitu in posesiune din liberali-tatea cuiva, sau din successiune dupa consan-geni, cu aceea pote se dispuna.“

Unde trebuescu cuvinte mai respicate si dispusetiune mai chiara? — Necesitatea inventariulu este demonstrata pana la evi-dentia, este chiar demandata.

Daca catra aceste statutorii canonice-mai adaugemu celea din Statutu, §§ 106 — 109, — ca ci sunt in deplina armonia unele cu altele, — atunci avemu complet a, intréga, legelati-unea nostra despre „*activa testamenti factio*“ a episcopiloru, carea legelatiune pana acum si la noi casi la celea lalte confessiuni aposto-lice din Ungaria a fostu un'a dintre cele mai complicate, mai nescure la aplicare. Noi am esitu deja din incurcatura, daca — se inle-lege — vom tiené la dispusetiunile ce le avemu.

Totusi ne pom eniramu, cumca cub pre-testu de alte canone, (cari canone? vedi bine ca nu s'au spusu a nume, si nu se putea spune, pentru ca nu existu,) C. si D. pretindu, ca acest'a cauza se treca in resortulu si compe-tinti'a sinodului episcopescu.

Dar ce garantia in sinodulu episcopescu? Garantie morali, religiose, ca sinodulu epis-copescu se ocupa de dogme religiose si de morala! Inse aci nu era vorb'a de dogme, ci de averi, cari tocma pentru ca sunt reali, pretindu garantie de asemenea reali. Omo-genu cu omogenu. Lumea religioasa-morala,

nu se p^ote confunde cu cea materială, în tocmă precum de esemplu unu schimb ce pretinde numerare de moneta, nu se p^ote esconten^tă cu salmi, s^{eu} cu oenasi!

Sinodulu episcopescu, de dupa Statutu (§§. 171—173.) despune de noi mai numai în ordinea morala-religi^osă. Noi erasi numai în această ordine i potemu adresă întrebări si-i potemu cere respunsu. În ordinea juridica, pe calea legii civile, despre cause banali specialminte, sinodulu episcopescu nu e îndetoratu a ni dă nici unu respunsu.

Urmarea ar fi ca sinodulu episcopescu, tragendu în competin^tia sa afaceri banali, si nedetorindu răspundere în asemene afaceri, într^oga vi^oti^o n^ostra constitutională bisericească ar destramă-o, ar face-o ilusori^o. Căci este ilusoriu, nu o seriosu, si nu p^ote existe acestu constitutionalismu, carele din capulu locului eschide de la sine principiulu răspunsabilității. Constitutionalismu fora răspunsabilitate, cași periferia fora de centru, nici nu se potu întipui.

Sinodulu episcopescu, necum ca corpu, dar nici ca individi singurețici, — necum se ni detorească răspundere, dar nici ni-ar put^e dă; căci archiereii nostri, pre cătu somu, n'au nici unu feliu de avere privată. Este dara, pre langa pusetiunea lor bisericească inca si neposibilitatea fizica în a-i supune la veri o răspundere de valori pecuniari. Deci dacă amintit^o causa s'ar impinge la competin^tia lor, candu ar decide-o bine, nu li-ar adauge la on^ore, că n'ar fi ceva neastep^utatu de la densii, era candu ar decide-o reu, li s'ar usă reverin^tia, de carea densii pana acum se bucura si — trebuie să se bucure — pururi^o într^u interesulu bisericii. Asi^o dara pretensiunea facuta, la nici o intem^pare, nu eră capace a marⁱ v^odi^o epiloru, dar eră casualminte capace a o micșoră. Asemene p^{ri}legiuri — se nu le cautăm^u, se nu le dorim^u, oi se le incunjurăm! Numai unu contrariu alu v^odi^o archiereiloru li-ar put^e d^ori asemene anomalii, cum ar fi d. e. competin^tia sinodulu episcopescu în caus^o amintita.

On^ore sinodulu, că întielesse rapede partea practica a cauzei inventarielor, si luă decisiunea corectă, de dupa carea această afacere, si răspunsabilitate pentru dens^o se puse pe umerii Consistoriulu, carele ex officio este pururi^o responsabile sinodulu diecesanu, — si din care consistoriu, sinodulu pe fiecarele membru ce si-ar permite veri unu abusu, l'ar put^e dă în lege, fora ca prin acest^o să isb^esca în respectulu ce detorim^u orduriloru ierarchice, si fora a sgudul consciin^tia religioasă a acelor^o, cari de comunu s'au indatinatu a identifica biserica cu ierarchia.

Unu membru alu sinodulu diecesanu, s^elu numim^u E, dise că ar fi competin^tia sinodulu ordinariu, a luă despusetiune în privin^tia inventariulu, si nici va fi tardu a se amenă caus^o la ordinariu, de orace alesulu de episcopu are mai antaiu se se „calugar^oresca“, si acest^o va recere timpu; prin urmarea introducerea în scaunulu episcopescu nu se va put^e inleplă nainte de sinodulu ordinariu, ce are să se intrun^esca preste două luni.

Asertiunea lui E, purcede apriatu din două puncte de manecare, ce sunt amendou^e false; unulu cu referin^tia la timpu, cela lalta cu referin^tia la calugaria; si a n^ume:

1. În privin^tia timpulu, elu presupune, că numai dupa 2—3 luni va se avemu în fruntea diecesei pre capulu ordinariu. Acesta presupunere e în contradicere cu legea pozitivă, care pretinde capu ordinariu în timpu de 3 luni. Cităm^u canonulu 25, din sinodulu ecumenicu alu IV-lea: „Fiindu că unii metropolitii amena hirotontele episcopiloru, santulu sinodu hotar^esce, ca în decursu de trei luni să se faca hirotontele episcopiloru, era de n'ar face acest^o, să se supuna pedepsei canonice.“ Inverderă că cele trei luni stau aci cași „dies ad quem“, dar nu „a quo.“ Vulgarisandu ne exprimem^u: pana în 3 luni se recere capu ordinariu, dar nu pana dupa 2—3 luni. Într^o aceste două, desclinirea o mare si adeca: dupa canonu, în 3 luni se recere capu; era de dupa presupunerea numitului membru sinodulu; de la 2—3 luni în colo se p^ote impinge caus^o.

N^umai o malitia ar put^e presupune că parintele metropolitu, (despre care se scie că e omu de consciin^tia si de punctualitate,) nu ar voi să tiena la despusetiunea canonulu. Dacă am adoptă această presupunere malitioasă, atunci caus^o inventariulu si putea amenă

la sinodulu ordinariu. Dar pana candu presupunem^u despre par. metropolitu — ceea ce este, si ce trebuie să fie, adeca unu custode alu can^oneloru, pana atunci nu ne putem dispensă de sub obligamentulu de a dispune îndata facerea inventariulu, ca asi^o par. metropolitu să nu intimpine pedeci în essercerea si essercutarea detorin^tiei sale canonice, de dupa carea pana în 3 luni se recere să avemu în diecesa pre capulu ordinariu.

Dacă facerea inventariulu nu ar fi o consciin^tia necesaria si logica a alegerii de episcopu, adeca, dacă sinodulu electoralu nu ar fi competin^te, „per connexitatem“, a despune inventarea, atunci ar veni insusi întielesulu logicu alu canonulu citatu, ca să-i impuna această competin^tia.

Să ilustrăm^u cu unu esemplu această competin^tia: Să presupunem^u, că în lun^o lui maiu s^{eu} juliu s'ar alege unu episcopu, omu cu avere, era facerea inventariulu s'ar așteptă, ca s'o despuna sinodulu ordinariu, ce ar urmă. Într^o ambele sinode ar fi unu restimpu de 9—12 luni. Ore în atăt^o timpu nu s'ar put^e amestecă averea epulului cu a diecesei, si nu ar put^e să inghita un^o pre alt^o? — Pre cătu timpu t^{ie}nem^u la on^orea epulului, trebuie să cercăm^u a-lu feri de suspitiunile de la comia.

2. În privin^tia calugariei, membrulu sinodulu numitu dise, că episcopulu alesu, va trebui, mai nainte de consecrare, să se calugar^oresca. Cu adev^eratu, cauta să ne mirăm^u, că de unde esu, si pre ce se basedia asmen^u asertiuni? În opurile recepte, nu este nici urma de asi^o ceva.

Sinodulu localu din Constantinopole, t^{ie}nutu în biserica santiloru. Apostoli, la can. 17 — preserie: „că acel^o, carele are a se hirotont^u (de epu), să fie trecut^u prin gradurile sacerdotali.“ — Era canonulu 10 din Sardica, se pronuncia totu asi^o, insirandu gradurile sacerdotali, candu dise: „Celu vrednicu a se face epu, mai nainte va trece prin servitiulu cetitorului, ipodiatonului, diaconului si alu presbiterului.“ Va să dica can^onele demanda, ca presbiteratulu, dar nu calugaria să prem^erga episcopiei. În consonantia cu ss. can^one este si statutulu organicu, candu ar^eta că din presbiteru p^ote fi si metropolitu.

Stadiulu de astadi alu culturei, (că biserica totu-de-aun^o t^{ie}ne socota de faptorii esistinti,) nu recere immultirea orduriloru ierarchice, în tocmă precum nu recere sporirea dogmeloru.

Scim^u din canonulu 2, alu sinodulu localu din Constantinopole, ce s'au t^{ie}nutu în biserica santei Sofie, că se desapr^oba fapt^o presbiterulu ce se calugaresce, era pre episcopulu ce se retrage în monastire, lu-supune censurei sententia lata.

Necum să se recera ca presbiterulu s^{eu} episcopulu alesu, să se calugar^oresca, ci tocmă din contra, dacă unu calageru s'ar alege de episcopu, (la ce inca avemu dreptu, numai că calagarii nu au preferin^tia,) înceta calugaria lui; — pentru că calugarulu dupa can^one cauta să fie pururi^o în vetiacelu smeritu, dar episcopulu este invetiatoriu, celu mai mare invetiatoriu în eparchia, nimene în diecesa mai pre sus de elu. Nici nu ni aducem^u a minte a se fi intem^platu candu va acelu abusu, ca unu „episcopus electus“ să trebu^esca a se calugar^o, pentru ca să p^ota ajunge la consecratiune! Unu episcopu alesu, în opiniunea tuturoru canonistiloru, are degiă „jus ad rem“, (deci nu se p^ote calugar^o; căci unu asemene dreptu nu p^ote competi calugarulu, pe a căruia umeri apesa votulu!) era „jus in re“ vine dupa consecratiune si introducere.

De altminte cestiunea această ultima, pentru noi, este numai de interesu doctrinariu, căci în practica are s'o decida sinodulu episcopescu, carele — nu ne putem^u indot^oscie, vr^e, si o va decide precum să cuvine. Dacă totuși ne apucaram^u de această cestiune în doctrina, o feceram^u această în dorin^tia de a dă macar ansa, ca să se lăti^esca conosciin^tiele necesare bisericesci, ca apoi la alte asemenea sinode să nu mai fim^u siliti a ascultă asertiuni nebasate, culesse din ventu, cari — pentru că sunt nepotrivate si reu plasato, impedece debaterile, s^{eu} le prolongescu fora de necesitate, prin ce constitutionalismulu nostru bisericescu devine f^orte scumpu, putienu roditoriu, desgusta aderin^tii sei si incurg^eza reactiunea.

Am disu.

Resultatulu conscrieriloru de alegatori.

„D^odiu nu bate cu b^ot^o, ci luandu mintea,“ — este proverbulu poporulu.

Este sciutu, că domni de la putere, candu compusera si votara novel^o electoralu, din svatu în svatu, din conferin^tia în conferin^tia, din comisiune în comisiune, din Casa în Casa totu cu aceea si-frementau mintile, într^u aceea si-concentrau patriotismulu magiaru, că—cum se făca si întocm^esca legea, ca prin aceea, în modu frumosu, să sc^ota pre poporale nemagiare si anume pe Romani din dreptu, si să asecur^e pentru totu de a un^o preponderant^o magiarinei în t^{ie}ra.

Si candu domni de la putere vediu^o, că — în modu frumosu, cu cărn^o si cu mintiun^o nu merge, depusera masc^o, si pasira pe facia, ca cei mai genuini tirani si barbari, si — decretara pe facia, în contra Romaniloru Transilvaneni, pentru părțile transilvanice unu censu de 3, 4 si 5 ori mai mare, decâtu pentru părțile ungurene, si totu o data lasare neatinsa impartirea cea mai nedrepta si absurda o cercuriloru, dupa care pe s^em^o magiariloru se vine unu deputatu cam la 10,000 de suflete, er pe a romaniloru cam la 100,000!

Negresitu, domni de la putere, socotiau a dovedi prin rezultatele legii lor, că — în Ungaria cu Banatulu si Transilvania — elementulu magiaru precumpenesce absolutminte în val^orea sa politica, în capacitatea de statu; ceea ce va se dica, că — între ori-ce imprejurări, ori ce conditii grele, totu elementulu magiaru se va adev^eri celu mai numerosu si valorosu într^u indreptatirea publica politica.

S'au procopsitu domni magiaru!

Din câte roporturi si cu date positive esu la lumina, despre resultatulu conscrieriloru de alegatori în părțile locuite de magiaru, se dovedesce că mai pretotindenea numerulu alegatoriloru a scadiutu la diumetate, ba si la a trei^o si chiar a pat^o parte! Asi^o — ca de esemplu, cităm^u comitatulu Borsodului, unulu dintre cele mai curate magiare, unde la alegerea din 1872 nrulu alegatoriloru eră peste 18,000, er asta data abia ajuns^e ce va peste 8,000; — cităm^u mai de parte cerculu Faged din comitatulu Heves, asemenea magiaru, unde la 1872 erau inscriși alegatori 2168, er asta data abia putera fi suscepti în listele electorali biesti 599 alegatori! Chiar în urbea Debratinnului, sufletulu magiarinei, unde la 1872 nrulu alegatoriloru eră 4118, astadata acestu nru abia se urca la 2101! —

Sunt comune magiare, d. e. Ungra, Ludas, Szaránk în Heves, de unde la 1872 erau inscriși câte — 63, 70, 81 alegatori, er acuma abia putera fi suscepti câte — 1, 2, 3!

Si acest^o, precandu totu d'o data, nu scim^u — cu cale s^{eu} fora cale, totu foile magiare raspandescu f^orte, că — prin părțile locuite de nemagiari, specialminte de slavi si de Romani, numerulu alegatoriloru s'a sporitu considerabilminte.

Noi credem^u că sporirea, deca va fi, de buna s^ema nu va fi în Transilvania, celu pucinu nu peste totu; atăt^o in^osa am întielesu si noi din roporturi directe, că prin multe cercuri din Banatu, precum si din părțile Crișuriloru, alegatorii suscepti în listele electorali sunt f^orte numerosi; ceea ce noi usioru ni splicăm^u — 1) din conscrierea ex officio; 2) din plat^orea mai acurata de dare din partea Romaniloru, facia de cari domni de la putere — firesce că nu au avutu mila si crutiare!

Dar noi totu credem^u, că Romanii în multe părți, deca nu voru av^e barbati întieleginti si energici, cari să-i apera si fer^esca, tare voru fi pacaliti si dieciuiti de comisiunile conscriitorie, lor^u mai pretotindeni^o contrarie.

Destulu că foile magiare liberali se vaiera infricosiatu si nu sciu condamnă destulu de aspra pecatulu celoru-ce compusera si votara nefericita noua lege electoralu, Liberalii magiaru t^{ie}nu că prin acestu resultat^u tristu alu conscrieriloru de alegatori, pe langa calamitatea politica si snantiară ce sugruma poporulu, se va mai produce si una nepasare a elementulu magiaru de — patria, nationalitate, constitutiune, si atunci m^ortea magiarului este apr^oe!

Noi — n'am lipsitu de o suta de ori a reflectă pre domni magiaru de la putere că,

ori-ce isbiri nedrepte în capulu nostru, în celo din urma ele se descarca în capulu lor^u. Dar noi — si pre liberalii magiaru, auume pre Tiszvisti, îi t^{ie}nem^u greu vinovati pentru miserabilitatea legii. Fora concursulu acelor^o aceea nu se p^otea votă — atātu de inamicu poporulu. De altminte, deca liberalii magiaru n'au priceputu pona acuma, măcar că li-am splicat^o de repetite ori, apoi — éta asta data o potu prinde cu man^o — adev^erat^o intentiune machiavelistica a legii electorali, carea — dupa a n^ostra convictiune este: ca numerulu alegatoriloru magiaru să se reduca la unu minimu încatu acesti-a să nu p^ota alege democrati, de cari unici se tem^u cei de la putere, pre candu cu alegatorii nationalitatiloru ei paruria au facutu si s^opera că voru face — ce li place, alegendu prin ei totu mameluci, gal^o d'a votă — ori ce s'ar cere de sven!

Sciutu este, că domni de la putere, facia de alegatorii nemagiari, n'au nici celu mai pucinu respectu de lege si dreptate, în cercurile nemagiare — coruptiunea, inselatiunea, terorismulu s'au practicat^u fora nici o margine si s^ofiela; că prin urmarea majoritatea servile a guvernului pururia s'a recrutatu din cercurile nemagiare.

Inchisiam^u repetiendu si la această cestiune, că — suprem^o maestria a politici dualistice magiare de 8 ani este: a infren^o și să pune pre nationalitati prin magiaru, si pre magiaru prin nationalitati.

Că corifeii, că patriotii cei mari magiaru — nu pricepu acest^o, este — căci D^odiu ii-a batutu, nu cu b^ot^o, ci întunecandu-l minte!

O aparitiune f^orte interesanta

Hijjuk haza a legnagyo hazait, Kossuth! adeca: Să chisăm^u a casa pre celu mai mare patriotu, Kossuth! — Acest^o este titulu brusiurei, ce ni stă pre m^esa, si carea în form^o unei „Epistole deschise, către poporulu patriei,“ scrisa de Erba Odescalchi Incze, se ocupa pe 15 pagine în optavu mare — de tical^o stare de astadi a tierii, constata că patria este reu morb^osă sub maneles netrebniciloru ei ocrotitori de astadi, si — crede că, altu mantuire nu mai e, decâtu în Kossuth, în celu mai bunu, mai întiepletu, mai mare f^oliu alu patriei, carele tocmă de aceea, prin adrese, subscriinde de toti cei-ce dorescu mantuirea de atatea rele si necasuri, si adresande către L. Kossuth, în Italia, Torino, Baracone di Collegno, să-i spriamea stui^o simplu, în ori-ce limba atăt^o:

„Mai mare f^oliu alu patriei n^ostra, vina a Casa ca să ni vindeci relele patriei!“

P^ote că se va gasi cineva, ca să traduca pe roman^o această memorabile epistola deschisa către popor^u; pentru f^ora n^ostra asi^o credem^u că ajunge a fi spus, care este tendin^tia ei; si mai adaugem^u numai atăt^o, că precandu politica si administratiunea de astadi se jcondamna ca un^o de totu corupta si corumpatoriă si ruinatoriă, cu o cale poporalaru nemagiare, nationalitatiloru, se facu concessiuni si promisiuni, cași cari acestea de multu n'au auditu din gura magiaru!

Kossuth, asi^o se incredintiada, „pune multu temei^u pe bun^o a întielegere între popor^u; elu t^{ie}ne, că cestiunea nationalitatiloru lor^u ar fi a se dealegă, for^o a depuncu tier^o, măcar trecendu peste marginele dreptății si ecitătii, nespariindu-se desulu nici chiar de întrebuintiarea limbelor nationali în Dieta, pre cum nici de aceea, ca acolo, unde nationalitatele locuescu indesate, comitatele se se arondedie dupa interesulu lor^u.“

Despre Romani desclinita se reconosece, că ei au interesu mare, „dă ocupă o pusetiune mai buna, facia de connationalii lor^u de peste Carpati.“

Cu unu cuv^ontu, acestu actu t^{ie}ne roturnarea în patria a lui Kossuth, de mediloculu celu mai securu si unicu, pentru d^o fi toti scapat^u de t^ote relele!

Ce alt'a va să dica acést'a, de cătu că: ntru cei astadi la potere, s'eu nri cari li-ar urmă pe mane, nu ste mantuire, ci — numai amaire! —

Si — ôre poporul, s'eu propriamente p'orale patriei — ce vor dice la acést'a proocare?

Ce vor dice? Dieu, tare ne tememu, — dejá vor fi ajunsu, a nu mai crede de liu domniloru, pentru cei rei si celai, nici eloru buni si de omenia — d'ora!

De altmintrelea — pre mantuitu ioriulu celu adevératu, ori de unde ar veni elu, ori cum s'ar chiamá elu, ar primi — firece, ou braciále deschise.

Numai de l'ar aduce Ddiu! —

scriere de politica-nationale.

Ni s'a tramisu, si o frundiariramu iute, a multa placere — brosiu'a d-lui **Ladislau Váda**, aparuta de curesdu in limb'a magiara, in Clusiu, sub titlulu:

„Egy jó czélzatu román felszólás.”

Deca. „Unu cuventu romanu, cu intentiune buna.”

ca respunsu la unu articlu in contra romaniloru si si in contra d-lui autore. publicatu in „Kellét” nr. 27 de estu timpu.

Cârtic'ia cuprinde 43 pagine in 8°, si merita să fie cetita cu t'ota atentiunea de toti magiarii, căti au o minte si anima nesticata si iubescu patri'a, asiá cum este ea ratiabilmente posibilu, ér nu cum anime stricate si capeto sclintite — tindu a si-o formá, ca-ce insa — este neoposibile, pentru că — este nenaturale, este o utopia. Dar cârtic'ia merita a fi bine studiata si de cârturarii romani, mai vertosu de acé'a, cari credu că — astadi este greu, este unu mare sacrificiu, a pune magiariiloru de la potere adevérulu, ntru interesulu natiunei romane, — este greu, este pecátu, a-si m'arturisi convictiunile romane francamente nainte potericiloru di-cti, — este greu si chiar periculosu — mai greu pentru unu functionariu s'eu pensiunariu de statu!

Dlu **L. Váda**, de multu bine conosciutu natiunei n'ostre de pre sentimintele si vertute sale politice-nationale, prin acést'a scriere, adresata chiar d-loru magiarii, in limb'a loru propria, ni ar'eta in fakta, in modu eclatante, — ce va să dica, de ce este capabile o condictiune basata pre o consciintia luminata si curata. Dea, ilustrulu nostru barbatu, explica domniloru magiarii, radimatu pe date positive, tendintele si tendintele — leiali si nationali ale Romaniloru, pentru ca să li arate, cătu de bine conosciu si cătu de nedreptu judeca ei pre romani, si pentru ca să traga consecintia, — deca astadi assiste mare nemultimire in, — de Romani si si mai mare ne'ntielegere cu magiarii, apoi vin'a este la domni magiarii, — la romani.

Plinu de demnitate, demnu de tota reconosciintia este modulu, cum dlu **L. Váda**, ap'era in contra imputatiuniloru magiare, — densulu mai nainte, in junéti'a sa, a fost magiaru esceinte, ér acuma se fece daco-romaniu, datatoriu de tonu in acést'a dictiune.

Laudatulu barbatu a vediuu nedreptea magiariiloru si a observatu instrainarea crescendu se manifestá între ambele popore, pre cari comun'a sorte le-a avisatu la cea si sincera infratire; deci ca sinceru fiu alu natiunei romane si chiar atátu de sinceru priotu, si amicu alu natiunii magiare, n'a putu remané indiferente, ci trebui să p'ateca activu pe facia ca medilocitoriu, imediatoriu si apropiatoriu. Că — stáruintiele de patriotice avé-voru succesu? — Ddiu nu; dar densulu va avé mangaierea, că — a facutu detorintia.

Si diaristic'a n'ostre nationale o apera zelu si sinceritate, in contra imputatiuniloru ce i se facu orbisiu, cumca ar interitá timele si ar semená ura in contra natiunei magiare.

Stringendu in spiritu man'a dlui **Váda** ntru demn'a sa voce, redicata intru interesulu dreptat'ii si alu nationalitat'ii, ce atátu de multu ni se mistifica si denéga prin domni magiarii de la potere, credemu că prin de pucine, mai susu atinse, vom fi despartatu din destulu interesarea publiculu

nostru pentru acést'a demn'a voce a unei anime curate, in a unu-spre-dieca óra.

Déu coriulu, ca ca să nu sune in putia! —

Despre procesulu Ofenheim,

a cărui natura am descri'o si noi la rondulu nostru, avemu să informámu pre onorebili cetitori, cumca acé'a vineri in 19 fauru ajunsese a se incheiá — pana la resumatulu presiedintelui; presiedintele tribunalului, b. **Wittmann**, se ápuca de acést'a grea detorintia a sa, si amintindu, că acé'a s'a r'edusuu la 9 puncturi, incepú a precisá acéste puncturi, ajungendu pana la alu 6-lea; aci de o data incepú a gangavi, in scurtu se impedeá de totu, sarl de pe scaunu vrendu a esi la aeru, candu insa de odata cadúti la pamentu si lesiná! De atunci elu jace, ér finalisarea procesulu si aducerea sentintiei s'a amenatu de pre o dia pre alt'a, pana astadi. Intra'acea a resufatulu, că o epistola a presiedintelui curtii apelative de Viena, b. **Hein**, c'atra b. **Wittmann**, care epistola l'ar provocá la mai multa rigóre, etc. acést'a ar fi fost caus'a necasului si taberirii, si astadi a morbului presiedintelui de la tribunalulu de I. instantia. Destulu că incidintele a alarmatu spiritele; s'a facutu interpelatiune in senatulu imperiale; unele foi au atacatu ageru pre guvernii, că vré să faca presiune in modu nepermissibile, si mai câte de t'ote.

In fine precandu se suná, că pre astadi sambata in 27 fauru, procesulu are să se continue si termine m'acar sub unu presiedintu substitutu, de o data telegrafulu ni aduce scirea, că **MSA** a datu ministrulu **Banhans**, contrariulu celui mare alui **Ofenheim**, carele propriamente a provocatu procesulu in contra acéstaia, i-a datu unu concediu de d'oue luni de dile, pentru d'a calator'ii spre sudu, la o clima mai blanda, fiindu-i cea aspra dela noi nesuferita!

Aci t'ota lumea vede, că Sa inca nainte d'a se aduce sentintia contra lui **Ofenheim**, s'a ingritu a delaturá pre ministrulu seu, compromisu in acestu procesu.

Si asiá, ori cum să se termine acestu procesu, atát'a este nenegabile, că prin pertractarea lui publica s'au desgolitu unu morbu greu alu societatii, si inca din peturele cele superiori; multe si afunde rane in moralitatea si in statulu publicu alu monarchiei!

Se afirma positivmente, că cancelari'a de corespondentie telegrafice din Viena, pana alalta-ieri a primitu din diferite part'ii ale Europei 340 de insarcinari pentru comunicarea in data a judecat'ii juriului; ceea-ce dovedesco mult'a si generale interesare a lumii de s'ortea acestui procesu. —

Scólele n'ostre in comitatulu Unedorii.

Sub acestu titlu s'au publicatu prin foi articlu alarmatori, despre starca scóleloru n'ostre in comitatu. Intelegint'ia n'ostre insa si cu cei specialminte chiamati, asiá se vede că nu punu nici unu pondu pre voiele atinse, — nu, pentrucă a sustiené scóle, este a se supune la mari lupte si greutáti; a se interesá cineva pentru scóle, este fora folosu particulariu. Acést'a o potu m'arturisi cu t'ota apesarea cuventulu si cu date positive — in timpulu de astadi.

Ce s'a facutu pentru sustienerea scóleloru n'ostre confesionali in acestu comitatu? — (De alte comitate, neconoscendu imprejurárele bine, nu voiu să me atingeu.)

Precum se lauda unu stranepotu a lui **Attila** in sói'a „*Közérdek*,” in tier'a **Hatiegului**, sub bravulu szolgabireu **Bagya**, s'au infintiatu 12 — 14 scóle comunali, — se lauda corespondintele că: acum a sositu tempulu multu doritu, pentru realizarea scopulu magiariu, — (pre care — cine nu-lu scia, că este magiariizarea!) — dupa acést'a inarca cu lauda pre numitulu bravu szolgabireu; căci — aci sunt meritele cele mari ale szolgabireiloru, pentru cari — t'ote alte pecate li se iérta, de unde apoi vine, că — astadi pre intrecute szolgabireii c'erca a face scóle si numai scóle comunali! — De atari scóle si inca parte mai mare de adreptulu magiare — este vorb'a; de invetiatura si cultura — nime nu se ingrigece.

Ce facemu noi confesionali in aceste aparitiuni de nainte ochiloru nostri?

Nimica! —

Si pentru ce nimica?

Pentru că poterea e in man'a contrariiloru, pentru că — scólele ceru multu sacrificiu, multa interesare — fora interesu, si cine să se interesadie astadi de ceva, fora interesu pentru elu! Lumea deci nu p'ote pofti de la nime sacrificia, sacrificare, opintiri, necasuri, fora folosu directu pentru acelasi, nu p'ote judecá si condamná pre nime pentru că nu se sacrifica fora cástigu pe sém'a sa; si asiá — suntemu toti ómeni de omenia si romani buni. — Ne pitulimu bine, — ni facemu, cum potemu trebsiórele, si — am scapatu de persecutiuni, de blamuri, chiar si de judecata publica, carea de comunu cade asupra celoru neodihnitii!

Si — ôre e dreptu acést'a?

Fórte dreptu; — pentru că scólele n'ostre confesionali si-au supravighiarea loru legale in archidiecece, la **Blasiu** si la **Sibiu**; — ei, si ce ôre mai vremu? De ce am creiatu intr'un'a autonom'ia bisericii si a scólei, si — de ce ne luptámu, alogemu la congressu si la sínóde — pentru aperarea si sustienerea acélei autonom'ie! E dreptu, că din sinulu senatulu scolaru nu ni aducemu a minte, să ni se fie tramisu candu-va vr'anu membru in propopiatele de aici spre cercetarea stáru scóleloru n'ostre, pentru ca să véda ticalosi'a ce este devenuta dejá regula generale; — e dreptu că inspectoriu districtuali scolaru, — nu voiu a dice proste totu, dar partea cea mai mare, nu se interesá de scóle, pentru că — de, s'o spunu érași, pentru că nu au interesu; — nu-ii vedi cercetandu scólele din tractulu loru peste totu anulu, căte o data p'ote la essamene, si si acést'a o dieu — p'ote! éra directorii locali, — Cinstiele loru, se interesá — de interesu, adeca ca in locu să devina invetiatori apti in comenele mai mari si cu salariu mai bunisióre, — atari să se delature si să faca locu cutarui individu, esitu din militia, ce — si-a facutu cursurile preparandiali si essaminele de calificatiune — nu scimu unde, numai să nu dica lumea, că nu este scóla si invetiatoru! —

Pana candu d'oméne?!

Pana candu pré mariloru consistoria si senate scolaru?!

Pana candu intielépta si venerabile pretime?!

Óre să nu se fie impluta inca mesur'a nepasarei? si — nu ve temeti, că intru o buna deminétia o să ne tredimu, cumca nu mai avemu scóle langa biserica; că biserica si-a perdutu caracterulu invetiatoriu si luminatoriu, a devenitu o ceremonie, o parada gola, unu — „*hocus-pocus*” in contra chiamárii sale evangelice.

Vighiati, ca să nu cademu cu toti in cercare să nu ni aducemu prin nepasarea n'ostre — religiunea, biserica in periclu!

Dorescu din sufletu curatu să fiu combaturu in acést'a temere s'eu rotacire a mea confesionale; să mi se arete si dovedéca bunatátile scóleloru comunali, dupa art. de lego **XXXVIII**, din 1868, bunetátile ce au adusu la acele comune, unde in locu de scóla confesionala, s'a introdusu scóla comunale simultana, pentru Romani — pururiá straina; vreu să fiu capaciatu, ca asiá in privint'ia scóleloru să fimu in curatu, linisciti; căci in acést'a neinteresare de scóle, precum se manifestá ea astadi, nu p'ote merge mai departe; căci cu ideia ce ni-o insusiseramu noi despre scóla si progresu, pre langa t'ota buna voint'ia, suntemu cu manele legate, si debue să rosimu in facia, candu vedemu, cum strainii pre câte unu tantálau, ce pana aci nu-lu primia nime nici la lucru odiazariu, ni-lu facu invetiatoriu esaminatu, cresctoriu copiloru!

Am date secure, cum in multe cause scolaru senatulu scolare nu are nici ideia, nice consciintia despre cele ce se potrecu in realitate; pentru că serman'a chárta este multu rabdatória; si de aceea ar debui cătu mai curendu, ba fora amenare, să se esmita unu barbatu de specialitate si de védia in cottulu nostru, ca să se convinga cu ochii, despre starca poporulu si a scóleloru lui; să se convinga, că — instructiune si lumina nu p'ote est din atari scóle, ci numai umbra mortii n'ostre nationali, si apoi — d'ora adevérulu constatatu pre acést'a cale va indemná pre cei chiamati, de a-si face detorintia — m'acar si cu recerutele sacrificia!

Er in fine, deca tocmai s'ar dovedí, că biserica n'ostre, prin organele ei nu p'ote aperá si sustiené scólele n'ostre conformu trebuintiei si dorintiei comune, atunci să se cere remediale spre mantuire — să se essaminédie si constate, că ôre este destulu din partea n'ostre, ca să ne lasámu pasivi si să permitemu simplu — a se preface scólele confesionali in comunali simultane, precum se intempla in tier'a **Hatiegului**? — ori că d'ora să incercámu a pactá, s'eu că preotimea n'ostre cu poterea cuventulu să se opuna prefacerii scóleloru n'ostre si mortisiu să apere scólele confesionali? —

Sunt aceste — dupa mine — intrebári de deslegare cătu mai urgente, intru interesulu celu mai inaltu bisericescu si nationale alu natiunei romane.

Videant consules!

Unulu pentru mai multi.

Bocsiá-montana in februaru 1875:

(Unu dreptu autonomu comunalu alu poporulu esserciatu in spiritulu legii.) Autonom'ia in adevératu inticlesu alu cuventulu, procurandu fiecáru individu independintia între marginile legii, i dá libertatea de a-si esserciá dreptulu de cetatianu dupa convingerea si conscienciositatea sa propria. Autonom'ia, acestu dreptu frumosu si nobile, deca se essecuta cu seriositate si loialitate, garantédia fiecáru comune libertatea de a-si regulá afacerile ei administrative dupa interesulu, co victiunea si placerea cetatieniloru concerninti. Totu dens'a face si dispune, ca intr'o tíera, ce se numesce libera, liberale si constitutionale, poporul prin reprezentantii sei să incurga in legelatiunea tierii, să aduca legi in t'ote privintiele si să controledie aplicarea loru punctuale. — Preste totu autonom'ia este atátu pentru o tíera, cătu si pentru o comuna, dar si pentru fiecare cetatianu — unu dreptu pré frumosu si sublime, unu dreptu ce redica pre omu statulu de asupra animaleloru si-lu face civele statulu de cultura.

De unu asemenea dreptu de autonom'ia comunitatea si respective cetatienii comunei n'ostre avura ocaziune — nu de multu a se folosi si resp. a se bucurá.

Anume: sciundu cetatienii comunei n'ostre, că comun'a, atátu cea satéscá cătu si cea orasiénéscá este factorele de basa alu statulu, este medilocitoriu alu legaturei între singurtecii si famijii, si sciundu, că comunitatea prin antist'ia comunala are a cescutá dispositiunile legii privitorie la cele din l'aintru ale ei, precum si la cele privitorie la scopurile statulu, cu vi ua placere si interesare a asteptatu diu'a adunárii comunali restauratorie, respective diu'a alegerii antist'iei comunali, ce in spiritulu legii comunali din an. 1872 art. XVIII are a se efoptu totu la trei ani, ér aci la noi se tienu in 31 ian. a. c. Decurge, reca acestei alegerii merita o descriere publica si speciala din mai multe consideratiuni, si de aceea cu permisuniunea onoratei Redactiuni ni luám voia a lasá să urmedie:

In diu'a prefapta, destulu de timpuriu locuitorii comunei n'ostre in numeru fórte considerabile, romani si germani, intiligint'ia, maiestrii si economii se aflara la casa comunala.

Nainte de a se enuncia decisiunea corulu reprezentativu, privitoria la candidarea de jude, conformu legii, poporul adunatu, sciundu inca din conferint'ia corulu reprezentativu premérsa, cumca candidati pentru acestu postu voru fi: **Böz Hedvig**, proprietariu mare, judele comunalu de pana aci, de de nationalitate germanu, **Mihailu Rusu**, comerciantu, de nationalitate romanu, si **Antoniu Veigand**, mesariu, de nationalitate germanu, au proruptu cu intusiasmu, in strigári frenetice „*sé traisca Böz*”, care intusiasmu abiá tardiu, demnulu nostru protore **Stefanu Antonescu**, cu cunoscutu-i tactu l'a potutu domoli indrumandu prin cuvinte demne pe alegetori, să aiba rabdarea necesaria pana ce se va face candidatiunea amesuratulu legii.

Dupa o esplicare chiara a dispositiuniloru legii si a insemnetat'ii alegerii, se enuncia din partea pretorelui candidarea numiteloru 3 persone, in urmarea careia mai toti alegetorii pe data ér prurupsara in strigate: „*Sé traisca Böz!*” Numai o fórte neinseminate fractiune, care exá pentru alu doilea

candidatu, cerî votisare. Votisarea a decursu in modu demnu de tîta laud'a, era rezultatulu ei a fostu, cã Böss Hedvig a intrunitu 154 de voturi, Mihailu Rusu abia 38, er Veigandu 1 votu.

Alegerea acest'a a fostu forte interesante si importante in tîta privint'a, nu numai pentru cã a decursu cu multu zelu si mare intusiasmu si cu stricta observare a dispositiunilor si formelor legali, ci si pentru cã chiar romanii in precumpenintia votara pentru dlu Böss, conosciutu loru prin esperint'a de pona acuma in tocmã easi conationalulu loru Rusu. Dêca dara a fost rezultatulu ei onoratoriu pentru germanulu Böss, apoi — cetitoriu va sci sê-si face consecintiele in privint'a candidatulu romanu. Bagati bine sêm'a romanilor, cã — nu este mai multu destulu ca sê fiti si sê ve numiti romani, er faptele sêu portarea sê vi fie straine! —

Asemenea interesante a fostu si alegerea vice-judelui, si a celoralti duoi jurati comunali.

Dupa ce pretorele cercualu proclamã pe alesulu jude alu comunei, si dupa ce proclamã si pe cealalti oficianti din artistia, intre cari vicejudele si alu doilea juratu sunt romani, — se adresã apoi cãtra artistia noua cu o vorbire ad rem, spunendu-i detorintiele chiamãri ei; se adresã de asemenea si cãtra poporu laudandu-i viu'a interesare, zelulu si priceperea manifestate la alegere, invetian-du-lu, ca si pre viitoriu la casuri de asemenea natura sê-si esereciedie dreptulu dupa prescriesele legii, intocmai casi asta data. Acum realeseulu nostru jude tieni una cuventare in limb'a romana, intru carea are mai multa fluiditate si desteritate, de cãtu multi romani, amintindu de activitatea sa desvoltata in cei trei ai espirati, in interesulu inaintãrii binelui poporulu din comun'a nostra preste totu si in specia intru interesulu celoru saraci din comuna, dechiarandu, cã amesuratu detorintiei sale si de aci nainte totu cu acelu zelu va lucrã si intreprindo tôte cãte voru fi spre salutea comunei. Totdeodata a intonatu si aceca, cã precum salariulu seu de pe anii trecuti ce face 900 fl. lu-iertatu poporulu, servindu gratis, asiã si de acuma incolia, salariulu seu lu-vã dõnã comunei spre unu scopu filantropicu.

A urmatu dupa acest'a prin unu oratore alu poporulu laude si multiamita — atãtu judelui alesu, cãtu si mai vertosu pretorelui nostru pr iubitu, pentru tactulu si intieptiunea conducãrii actualu de alegere. Sêr'a societatea Industriasiloru din locu aduse ovatiuni judelui realesu, carele totdeodata este si presiedintele acelei societãti. —

Si acum ca de incheiare sê spunemu pe scurtu motivele, pentru cari noi romanii ne gruparamu pe langa dlu Böss, neromanu. DSA de candu lu-cunoscemu, la tôte ocaziunile s'a aretatu omu iubitoriu de dreptate, iubitoriu de totu ce e bunu si frumosu, iubitoriu de armonia si bunacuvintia, iubitoriu interesele comunei nôstre, la acaroru inaintare multu a contribuitu si contribue atãtu materialmente cãtu spiritualmente. DSA pe langa tôte cã este proprietariu mare, totusi e omulu poporulu, e unu omu cultu, nobilu si cu anima, in cãtu trebuie sê marturisimu, cã se bucura nu numai de o mare vedia si incredere in comun'a nôstra, ci peste totu si in comitatu. Deci facia de unu asemenea individû pré demnu firesece cã cetatienii insuffetiti pentru binele publicu, nici a minte nu-si potu aduce de alti competinti, fora destule virtuti, dar in multe slabitiuni.

In fine la acestu locu trebuie sê atingemu si aceca, cã unu domnu dela oficiulu judecatoriei regie din locu se suspiciunã de cãtra poporu, cumca s'ar fi sculatu si ar fi agitatu cu auctoritatea sa oficiale in contra dlui Böss, cu tôte cã ca judecatoriu n'are dreptulu d'a se mestecã in afacerile comunei. De asta data i retacemu numele si-lu indrumãmu sê-si caute de cancelar'a sa, cãci ultimintre vom pasã cu aretãri la superioritate in contra-i. — Mai multi alegatori

Racasdã (Carasiu) 7/19 fauru 1875.
(Unu artistu talentatu, carele merita a fi conosciutu publiculu romanu.) O natiune numai atunci pôte secur assiste si prin urmare are putere de a se opune tuturor valurilor

vietii nationali, dêca are din filii sei reprezentanti prin tôte ramurile de cultura: industriasi, comercianti, economi de tôte categoriile, de asemenea literati si — artisti; dar tocmai de acestia noi avem mare lipsa, si dêca romanulu i ar lipsã si talentulu si virtutea, apoi de multu ar fi peritu, dar — lauda ceriului, cã virtute si talentu s'a datu romanulu in mesura rara, precum se pôte deduce acest'a de acolo, cã elu cu pucina deprindere practica si buna, devine a rivalisã cu strainii, multu mai favoriti de medilõcele culturale.

Unu asemenea esemplu, resp. unu atare artistu se aratã nu de multu si in pãrtile nôstre in persõn'a tenerulu Filipu Metiu, pictore nascutu in comun'a Igrisiu din comitatu Torontalulu, carele se afla in jurulu Oravitiei, essecutandu mai multe picture bisericesci din comunele invecinate, prin cari atrage atentiunea generale asupra sa. Asiã a lucratu si in comun'a nôstra Racasdã pentru s. biserica 6 ripide si doue steaguri, dupa unu modulu si cu o desteritate ce i servesece spre onõre; cãtra acest'a le-a lucratu cu pretiuri atãtu de moderate, cum abia le pôte produce altulu.

Intrã alte lucruri pr vate a depinsu si pe unu economu cu soc'la sa, nimerindu-i de minune. Dar dorere! seracimea nôstra pucinu interesu pôte sê aiba pentru arte; si asiã in locu de a incuragiã si animã pe unu asemenea teneru, i detrage ajutoriu, ba in casulu de facia nime nici nu a aflu de bine a scote in publicitate essistintia si valõrea tenerulu romanu, pentru ca on. publicu sê scie de elu spre a-lu spriginã celu pucinu prin concederea de lucrãri pentru bisericile romane, unde cu dreptu cuventu ar meritã a fi spriginutu, ca romanu, cu preferintia. O data tenerulu nostru mi-a cerutu svatulu, cã ce ar avé de facutu pentru a se face cunoscutu lumei? Eu i-am disu: „In Oravitia s'a infintiatu o casina romana, ai cãrei fundatori si spriginitori, si totu-o data functiunari, sunt parte mai mare din intieptiunt'a locale, carea va sci apretiu o opera de arte; ar fi dara forte consultu, a depinge pentru sal'a de lectura unu tablou a vre unui barbatu bine meritatu alu natiunei.“

Omulu a priceputu, si eu i-am recomandat pe Mihailu erõulu, dar densulu mi-a observat, cã acelu tablou l'a vediotu acolo dejã. Apoi i recomandat pe memoritoriu lu bardu nationale Andreiu Muresianu. Ah, ce bucuria pentru tenerulu artistu! Curendu lu-depinse in marime naturala, si-i-a reesitu de minune, si tocmai pe tempulu adunãrii generali pentru fondulu teatrale, la care ocaziune l'a donatu Casinei. Toti cãti priviau tabloulu, admirau talentulu tenerulu nostru artistu; totusi pãna aci nime nu a aflu de bine a publicã o lauda si reconosciuntia spre recomandarea artistulu! Si acest'a este caus'a, cã eu de asta data, in cãtu cunosc pe des-mentionatulu d. pictore, nu mai potãi tacé asupra sa si talentulu si meritulu seu. Mi place a crede, cã onoratulu publicu intru interesulu natiunãlu nu mi-va luã in nume de reu publicare acestoru rondurele in pretiuntulu diariu „Albina.“ S. M.

Varietati.

(Necrologu.) Crud'a mörte in 3 febr. v. smulse din sinulu familiei sale pre celu mai bravu economu si totu de o data carturariu poporale, Iasia Pescariu, din Moderatu, comit. Aradulu, in poterea vietii barbatesci de 36 de ani, lasandu in doiu nu numai numeros'a familia, dar si pre toti cãti lu-conoscemu si stimau. A fost barbatulu celu mai distinsu alu bisericii si scoloi, si celu mai mare fiu alu seu se afla in a VI. classa gimnasiala. — Immormentarea i se facu domineca in 9, cu cea mai mare pompa. *Fie-i tierin'a usiora!* —

(O manifestatiune de aliantia intre Romanii si Serbi.) Serbi din Bpesta si juru se intrunira mercuri sêr'a, 24 l. c. in pompõs'a sala a localitatiloru „Reuniunii de cantãri“ din locu.

Sal'a erã plina plinutia mai numai de serbi, in cãtu si poté afirmã — fora a cadé in peccatulu essagerãrii — cã din cunun'a de ospeti presinti n'a potutu sê lipsesca dora nici o familia serba din locu si juru.

Indemnu la acestã intrunire dede juni-mea serba ce studiedia aci in capitale, si carea anuociaso pe acestã sêra o „beseda“ — productiuni muscali a societãtii loru literarie, insocite si de o petrecere de dantiu. La acestã petrecere se invitasera familiile serbe si si straini. Tõta suflarea serbescã din locu si juru

dede ascultare acestei invitãri a tenerimeii, pentru de a o incuragiã in intreprinderi. Frumosu esemplu si demnu de imitatu! — Au mai luat parte apoi si straini, intre cari romanii fura in unu numeru forte considerabile.

Productiunile se essecutara spre multumirea generale a celoru presenti, er petrecerea de dantiu, ce urmã acestora, fũ forte animata si e intrerupsã abia ivirea dicoriloru.

In crepusculii dilei — dupa departarea dameloru — serbii se pusera la o mеса de dejunu, la carea invitasera si pe Romanii.

A urmatu aci apoi unu dialogu seriosu; intre Serbi si Romani, asupra situatiunii natiunãlitãtiloru nemagiare in Ungaria de astadi. S'a constatatu si reconosciutu mai antai din ambele pãrti nedreptãtirile ce se facu natiunãlitãtiloru nemagiare din partea neamulu ce este astadi la cãrma in Ungaria; de aci apoi s'au facutu provocãri imprumutate, pentru a se lucrã fora astemperu, ca intre poporulu romanu si celu serbescu sê se medilõcesca cea mai strinsa legatura si o actiune solidarã, intre marginile legii, contra planuriloru nimicitõrie ce tiesu dnii magiari ambeloru acestor'a popora. S'a mai accentuatu apoi din partea Romaniloru, ca fratii serbi sê-si tiena de detorint'a santa, a lucrã acasa la ei, pentru delaturã si spulberãrea ori cãrei preocupatiuni si ostilitãti a poporulu serbu facia de romani, chiar si in cestiuni ce privescu numai pe aceste doue natiuni; acestu apelu s'a datu unu resunetu in acestasi intielesu din partea serbiloru

Astu-feliu s'au luat ingagiaminte reciproce, pentru a se lucrã din respoteri ca sê se medilõcesca o actiune comuna a Serbiloru si Romaniloru contra asupririloru comune si nedrepte, si pentru delaturã pro cea mai potrivita si pacinica cale a diferentiloru ce ar subverãã intre Romani si Serbi.

Fie ca acestu inceputu sò-lu imite tôte natiunãlitãtile asuprite din Ungaria, cãci unite vor sê face ilusorie ori ce planuri infernali contra loru!

Dêe ceriulu ca acestu pasiu sê fie in-coronatu de rezultatulu doritu! —

Publicatiuni tacsabili.

Banc'a generala de assecuratiune reciproca „Transilvania.“

A VI. adunare generala ordinaria va avé locu in 21 martiu c. n. 9 martiu c. v. a. c. la 3 ore dupa prandiu, in sal'a magistratulu de aici.

Obiecte de pertactare:

1. Raportulu despre decursulu afaceriloru in anulu 1875.
 2. Bilantiulu pentru anulu 1875.
 3. Intregirea consiliulu administrativu.
 4. Alegerea comitetulu pentru revisiunea computeloru pe anulu 1875.
 5. Alte propuneri incurse.
- A se infacisã la adunarea generala si a esereciã conformu statuteloru dreptulu de votare, e indreptatitu fiacare membru.
- Propuneri din partea membriloru sunt de-a se subterne, in conformitate cu art. 22 lit. c) a statuteloru, 14 dile inaintea adunãrii generali, directiunile nôstre generali, ca sê pöta fi puse la ordinea dilei. 1—1 Sibiu, in 19 fauru c. n. 7 fauru c. v. 1875. Consiliulu administrativu.

Concurse:

Se eserie prin acest'a pentru vacant'a parochia din comun'a Gataia, protteratulu Versietiuului, Cottulu Timisiulu, cu terminu pana in 16 martiu st. vechiu.

Emolumintele sunt: una sesiune de 31 jugere, birulu si stol'a indatinata dela 150 de case. Doritorii de a ocupã acestã parochia sunt avisati a si tramite recursurile instruate cu tôte documintele preserise in statutulu org bisericescu, adresandu-le Comitetulu parochialu, cãtra dlu protopopu Ioane Popoviciu in Mercina per Varadia; totu deodata au de a-se presentã in o dominica sêu serbatore in sant'a biserica. — Gataia in 3 fauru 1875. Comitetulu parochialu, In cointielegere cu dlu protopopu tractualu.

Pontru ocuparea unei statiuni vacanti de profesore la gimnasiulu romanu gr. or. din Bradu, si a unei statiuni vacanti invetiatorescu la scol'a normala g. or. totu de aci — prin acest'a se eserie concursu pana in 8 martiu st. vechia. Salariulu anualu pentru postulu profesoralu este: 600 fl. v. a.; er pentru postulu invetiatorescu 450 fl. v. a. si se redica in rate lunari anticipative, incependu din diu'a intrãrii in oficiu.

Doritorii de a competiã la aceste statiuni au a dovedi in generalu:

1. Cã sunt romani de religiunea gr. or.
2. Cum-cã au avutu pana acuma o portare morala nepatata; er in specialu:

3. Cumca competintele pentru postulu profesoralu a facutu cu succesu bunu cursulu filosoficu si filologicu la vre-o academia din patria sêu din strainatate sêu celu pucinu au depusu examenu de maturitate si au terminatu cursulu de 3 ani la vre-unulu din institutiile teologico-pedagogice romane gr. or. din patria; — er competintele pentru postulu invetiatorescu cumca au absolvatu celu pucinu 4 classi gimnasiali si cursulu teologicu pedagogicu la vre unu institutu gr. or. er cã este initiatu in cantãri intru atã'a, ca sê pöta conduce corulu vocale.

Petentii si-voru adresã petitiunile lor la subsemnatulu comitetu in Bradu, comitatu Zarandulu.

Bradu in 8 fauru 1875. 2—3 Comitetulu Representantiei gimnasiali.

Pentru deplinirea postulu invetiatorescu dela scol'a confesionala gr. or. romanu din comun'a Valea-dienii, protteratulu Carasebesiulu, cottulu Carasiulu, se publica de nou concursu cu terminu pana la finea lui fauru a. c. st. v.

Dotatiunea anualã se cuprinde din 150 fl. in bani, 25 meti de cucurudiu, 8 stãngã de lemne, 2 jug. de livada, si cortelu liberu cu gradina de legumi de 3/4 jugerui

Doritorii de a ocupã acestu postu pana la terminulu prefiptu sê-si indrepte petitiunile cãtra Sinodulu parochialu prin protopresbiteratu, alaturandu tôte atesatele originali cãte sunt preserise prin statutulu organicu si presentandu-se in persona la comun'a in vre o dia de domineca seu serbatore pentru a dã dovedi despre desteritatea in cautãrile bisericesci.

Valeadienii in 3 fauru 1875.

Comitetulu parochialu, in cointielegere cu pré on. domnu protteru Nicol. Andrevicu. 2—3

Pentru vacant'a Statiunã invetiatorescu din comun'a Sirbova, cottulu Timisiulu, protopresbiteratu Jebelu, se deschide concursu pana in 10 martiu a. c. st. v.

Emolumentele sunt: 86 fl. v. a. in bani, 16 meti de grãu, 16 meti de cucurudiu, 4 stengini de lemne, 6 stengini de paie, 4 jugere de livada, 1/2 jugeru gradina intravilana, si 200 □ estravilana, cortelu liberu si 4 fl. pentru chãrtia si negrela.

Doritorii de a ocupã acestu postu, a-a-si tramite recursule, instruate cu tôte documintele ce se prescriu in stat. org. bis. a adresate cãtra comitetulu paroch, la dlu protopresv. Ales. Ioanovicu in Jebelu.

Sirbova in fauru 1875

Comitetulu parochialu, in cointielegere cu dlu protopresbiteru tractuale. 2—3

Se eserie prin acest'a pentru vacantã parochia din comun'a Straja, protteratulu Versietiuului, cu terminu pana in 9 martiu a. c. st. vechiu.

Emolumintele sunt: una sesiune de pamentu, birulu si stol'a indatinata dela 204 case. Doritorii de a ocupã acestã parochia au a-si tramite recursule instruate cu tôte documintele preserise in statutulu organicu bis. si adresate comitetulu parochialu, — dlui protopopu Ioane Popoviciu in Mercina per Varadia; totu deodata au a-se presentã in o dominica seu serbatore in s. basorica spre a-si aretã poporulu versulu cantãrii si de prinderea oratorica. — Straja in 2 fauru 1877.

Comitetulu parochialu, in cointielegere cu Dlu protopresbiteru tractualu. 2—3

Se recomanda onoratulu publicu caletoriu: Otelulu „la Curtea Mediasiuului,“ in Sibiu,

cu localitati de restauratiune frumosu nou decorate, cu 12 odãi de pasagieri, acomodate recerintiloru de astadi, cu curte larga si grajduri calde. — Spre mai mare comoditate, o cãrutã comunica in tôte diu'a intre otelu si gar'a drumulu de feru.

Se primescu mai de parte abonemente pentru prandiu, in otelu si afora, si in ori-ce timpu peste dia se pôte mancã dupa tarifa. — Pentru excursiuni mai mari seu mai mice se afla pururiã de datu — cai, cãrutie si sanii.

De cãtu mai numerosã cercetare rõga

Arendatoriulu de acum: Iosefu Gross.